

ע"פ 8163/13 - פלוני נגד מדינת ישראל

בית המשפט העליון בשבתו כבית משפט לערעורים פליליים

ע"פ 8163/13

לפני: כבוד השופט ס' גובראן
כבוד השופט ח' מלצר
כבוד השופט ע' פוגלמן

המערער: פלוני

נ ג ד

המשיבה: מדינת ישראל

ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי בחיפה ב-
ת"פ 3167-11-12 שניתן בתאריך 18.11.2013 על ידי
כב' השופט כ' סעב

תאריך הישיבה: ו' באדר א התשע"ד (06.02.2014)

בשם המערער: עו"ד שלומי שרון

בשם המשיבה: עו"ד חיים שוויצר

בשם שירות המבחן: גב' שושי אלימלך

השופט ח' מלצר:

1. לפנינו ערעור על גזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד בחיפה (כב' השופט כ' סעב), ב-ת"פ 3167-11-12, שניתן בתאריך 18.11.2013. הערעור מכון כנגד חומרת העונש שהושת על המערער.
2. המערער הורשע (בתאריך 20.6.2013), על פי הודאתו במסגרת הסדר טיעון, בעבירות הבאות שיוחסו לו בכתב אישום מתוקן: סיכון חיי אדם במזיד בנתיב תחבורה (עבירה לפי סעיף 232(2) לחוק העונשין, התשל"ז-1977 (להלן: חוק העונשין)), שימוש ברכב ללא רשות (עבירה לפי סעיף 413ה' סיפא לחוק העונשין), נהיגה ללא רישיון נהיגה (עבירה לפי סעיף 2 לפקודת התעבורה [נוסח חדש], התשכ"א-1961), ונהיגה ללא פוליסת ביטוח בת תוקף (עבירה לפי סעיף 2 לפקודת ביטוח רכב מנועי [נוסח חדש], התש"ל-1970).
3. על פי עובדות כתב האישום המתוקן, שבהן הודה המערער, כאמור - בתאריך 2.6.2011 בסמוך לשעה 00:30, המערער נהג בקטנוע שלא היה שייך לו, במקביל לקטנוע שבו נהג אדם אחר, כאשר שניהם משוחחים ביניהם, תוך כדי נסיעה. כאשר שוטר שהבחין בהם ביקש מהם לעצור - נמלט המערער בנהיגה פראית, שכללה, בין היתר: נסיעה במהירות גבוהה, "זגזוג" בין נתיבים, חציית צומת באור אדום, ונסיעה בכיוון הנגדי לכיוון התנועה. במהלך המרדף המשטרתי אחריו, שנמשך לאורך למעלה מ-10 קילומטרים, גרם המערער, בנהיגתו הפרועה, לנהגים אחרים בדרך, לבלום את רכבם, או לסטות מנתיב נסיעתם, תוך סיכון חייהם של המשתמשים בדרך, לרבות אחד השוטרים שדלק אחריו.
4. עובר למתן גזר הדין, הונח בפני בית המשפט קמא הנכבד תסקיר שירות מבחן בעניינו של המערער, שהיה אז כבן 21. מהתסקיר עלה כי המערער השתלב בתהליך שיקומי שסיכויי הצלחתו טובים, וניכר היה כי הוא רואה עצמו מחויב לניהול אורח חיים נורמטיבי. שירות המבחן התרשם אז כי קיימת אצל המערער מוטיבציה לשינוי דרכו העבריינית, ובסופו של יום בא בהמלצה להעמיד את המערער במבחן למשך 18 חודשים, לצד הטלת עונש פסילה, מאסר מותנה והתחייבות להימנע מביצוען של עבירות בתקופת המבחן.
5. כאן המקום לציין כי העבירות, מושא ערעור זה, אינן הסתבכותו הראשונה של המערער בפלילים. לחובתו של המערער עמדו, במועד מתן גזר דינו של בית המשפט קמא הנכבד שתי הרשעות בבית המשפט לנוער בעבירות של: סיכון אדם בנתיב תחבורה (לפי סעיף 332(3) לחוק העונשין) וחבלה במזיד ברכב (עבירה לפי סעיף 413ה' לחוק העונשין), זאת בגין זריקת אבן על רכב נוסע (ת"פ (קריית) 6306-10-09); ובעבירה של הפרעה לשוטר במילוי תפקידו, לפי סעיף 275 לחוק העונשין (ת"פ (חיפה) 18483-01-11).
- כן עמדה לחובת המערער, במועד הרשעתו בעבירות מושא ערעור זה - הרשעה בבית משפט השלום בקרית, מתאריך 11.6.2012 (במסגרת צירוף תיקים), בעבירות שעניינן: התפרצות למקום מגורים (עבירה לפי סעיף 406(ב) לחוק העונשין), וגניבה (עבירה לפי סעיף 384 לחוק העונשין), וכן שימוש והחזקה בסמים לצריכה עצמית ושלא לצריכה עצמית (לפי סעיפים 7(א)+7(ג) לפקודת הסמים המסוכנים [נוסח חדש], התשל"ג-1973), אשר נעברו על ידי המערער במספר הזדמנויות בין חודש ספטמבר 2011

לחודש ינואר 2012.

יוער כי העבירות, מושא ערעור זה, נעשו על ידי המערער, עובר לביצוען של העבירות הנ"ל, אך המערער לא ביקש לכלול אותן בתיק הצירוף, הגם שהודע לו על הכוונה להגיש נגדו כתב אישום בגין עוד קודם לצירוף התיקים שהתנהלו כנגדו בבית משפט השלום בקריות. עוד יצוין כאן כי בגין העבירות הנ"ל, שבהן הורשע המערער במסגרת צירוף התיקים בבית משפט השלום בקריות, נגזר על המערער עונש מאסר בפועל לתקופה של 16 חודשים, וזאת לצד עונשי מאסר מותנים. במהלך תקופת מאסרו הביע המערער נכונות להשתתף בטיפול שיקומי, ובעקבות הסכמת ב"כ היועמ"ש אימצה ועדת השחרורים בכלא צלמון את המלצתם של גורמי הטיפול בשירות בתי הסוהר, והורתה (בתאריך 29.10.2012) על שחרורו המוקדם של המערער מהמאסר, בכפוף לתנאים. ואכן, לאחר שחרורו מהכלא היה המערער נתון, במשך חצי שנה, תחת פיקוח, וסיים את ההליך השיקומי שיועד לו, אשר התמקד בשינוי דפוסי התנהלות ושמירה על תפקוד תקין (בעקבות הליך שיקומי זה - בא שירות המבחן בהמלצה כאמור בפיסקה 4 שלעיל).

6. לאחר שמיעת טיעונים לעונש ולאחר שנתן דעתו לתסקיר שירות המבחן בעניינו של המערער, קבע בית משפט המחוזי הנכבד בגזר דינו, בין היתר, כך:

"...לא נראה לי כי ניתן בעבירות מסוג זה להימלט מהשתתף בפועל ממש, וודאי במקרה זה בו, כאמור, אין המדובר במעידה חד פעמית כאשר הנאשם כבר הורשע בעבר בעבירה דומה. מה גם [ש]בעניינו המדובר במקרה של נהיגה פרועה שנמשכה על פני קילומטרים רבים, ושתוך כדי כך סיכנה את שלומם של נהגים, הולכי רגל רבים ושוטרים. ההתחשבות בנסיבותיו לקולה של הנאשם וההליך השיקומי שבו הוא החל ילקחו אפוא בחשבון כגורם המשפיע על קביעת אורך תקופת המאסר" (שם, בפיסקה 40).

בסופו של יום, השית בית משפט קמא הנכבד על המערער את העונשים הבאים: 20 חודשי מאסר בפועל בניכוי ימי מעצרו; 12 חודשי מאסר על תנאי למשך 3 שנים, החל ממועד שחרורו, כשהתנאי הוא שלא יעבור עבירה של סיכון חיי אדם בנתיב תחבורה; 6 חודשי מאסר על תנאי למשך שלוש שנים ממועד שחרורו, כשהתנאי הוא שלא יעבור עבירה של שימוש ברכב ללא רשות, נהיגה ללא רישיון נהיגה ונהיגה ללא פוליסת ביטוח בת תוקף; פסילה מלהחזיק רישיון נהיגה למשך 3 שנים, וכן 12 חודשי פסילה על תנאי למשך שנתיים, בגין כל עבירה שבה הורשע המערער.

מכאן הערעור שלפנינו.

7. המערער טוען, באמצעות בא כוחו, כי נוצר, לכאורה, בעניינו מצב אבסורדי: בית המשפט המחוזי גזר את דינו למאסר מאחורי סורג ובריוח (בגין עבירות שבוצעו על ידו עובר לעבירות שבגין הורשע במסגרת צירוף התיקים בבית משפט השלום), וזאת לאחר שהליך שיקומי שבו הוא השתתף בין כותלי בית הסוהר ומחוצה לו (בעקבות הרשעתו בעבירות, מושא תיק הצירוף) צלח - והוא השתקם. בנסיבות אלה, נטען, כי הערך החברתי בשימורו של הליך שיקומי מוצלח - גובר על הערך החברתי שנפגע מביצוען (עובר להליך השיקומי) של העבירות שבהן הורשע המערער (לאחר סיום ההליך השיקומי). הדבר מצדיק, לגישתו של המערער, הסתפקות בענישה שאיננה כוללת מאסר בפועל, כפי שהמליץ שירות המבחן בשעתו, ולחילופין הפחתה בעונש המאסר שהושת של המערער, לתקופה שניתן לרצותה בעבודות שירות.

לצד הגשת הערעור עתר המערער גם לעיכוב ביצוע העונש שהושת עליו. כב' השופט י' עמית, שבפניו הובאה הבקשה, נעתר לה לנוכח הסיטואציה הייחודית שנוצרה בעניינו של המערער, כמתואר לעיל - וכפועל יוצא מכך נדחה מועד תחילת ריצויו של עונש המאסר בפועל שהושת על המערער, עד להכרעה בערעור.

8. לאחר שתיארנו השתלשלות הדברים והטיעונים שהועלו בפנינו - הגיעה עת ההכרעה. נקדים תוצאה להנמקה: לאחר עיון בהודעת הערעור ובתסקיר המשלים שהונח בפנינו על ידי שירות המבחן בעניינו של המערער, עובר לדיון בערעור (להלן: התסקיר המשלים), ושמיעת טענות הצדדים - הגענו למסקנה כי דין הערעור להידחות.

9. הטעם להחלטתנו זו נעוץ בעובדה שקיים פער מהותי, שאיננו ניתן כמעט לגישור, בין הצהרותיו של המערער בדבר שיקומו - לבין תמונת המציאות שנחשפה בתסקיר המשלים שהונח בפנינו.

כך, בעוד שבערעור נטען כי: "החלטתו של המערער לערוך שינוי של ממש בחייו איננה בבחינת הצהרה ריקה מתוכן מן השפה אל החוץ, אלא עובדה מוגמרת; הליך שיקומו של המערער צלח והוא השתקם; מאז שחרורו ממאסרו ועד היום עומד המערער בהצלחה בכל יעדי התוכנית השיקומית שהוכנה עבורו; הוא לא ביצע עבירות נוספות, לא הפר את תנאי שחרורו. הוא עובד לראשונה בחייו בעבודה מסודרת, מתייצב לפגישות טיפוליות שבועיות..." - הרי שהתסקיר המשלים בעניינו מציג תמונה שונה - שלא לומר הפוכה לחלוטין.

מהתסקיר המשלים עולה כי בתאריך 27.1.2014 - בעוד המערער ממתין לדיון בערעורו כשהוא משוחרר בתנאים מכוח צו עיכוב הביצוע שניתן על ידי כב' השופט י' עמית - הוגש כנגדו כתב אישום, המייחס לו עבירות של התפרצות למקום מגורים בכוונה לבצע גניבה (וכן עבירה של גניבה). את העבירות הנ"ל ביצע המערער, על פי החשד, יחד עם אחרים בתאריכים: 9.1.2014 ו-14.1.2014, ובגין החשד לביצוען הוא אף נעצר (יוער כי מהחלטתו של בית משפט השלום בחיפה ב-מ"ת 53172-01-14 בבקשה להארכת מעצרו של המערער עד תום ההליכים נגדו - אשר הובאה לעיונו על-ידי סניגורו של המערער - נקבע, בין היתר, כי: "בכל הקשור לאישום הראשון [מתוך שניים שיוחסו למערער בכתב האישום - ח"מ] בידי המבקשת מארג ראיות נסיבתיות, אשר בהצטברן זו לזו יוצרות תשתית ראייתית טובה למדי בכל הקשור במשיבים 1 ו-3 [הוא המערער כאן - ח"מ]).

עוד עולה מהתסקיר המשלים כי פתוחים כנגד המערער שלושה תיקי חקירה (מב"דים) בגין עבירות רכוש וסמים, מחודשים: פברואר, מרץ ו-יוני, שנת 2013 (יוער כי מדובר בעבירות שנעשו, לכאורה, לפני הרשעתו של המערער בתיק, מושא ערעור זה, ולטענת המערער - אין לו קשר אליהם; בדיון בפנינו ציין ב"כ המשיבה, בהגינותו, כי אחד משלושת התיקים הללו עומד על סף סגירה).

כן עולה מהתסקיר המשלים כי המערער פוטר ממקום עבודתו לאחר חמישה חודשי עבודה, וכי החל מחודש ינואר שנה זו הוא מועסק במקום עבודה אחר. בנוסף צוין בתסקיר המשלים כי לאחר סיום הטיפול השיקומי שבעטיו הורתה ועדת השחרורים על שחרורו המוקדם מן הכלא - המערער לא השתלב במסגרת טיפולית, מאחר שחש כי הוא מיצה את ההליך הטיפולי.

נוכח האמור חתמה קצינת המבחן את התסקיר המשלים בעניינו של המערער בדברים הבאים: "...כשקיים פער לא מוסבר בין הצהרותיו בפנינו ובין הסתבכויותיו הנוספות בפלילית ועובדת היותו נתון במעצר, אין בידנו לחזור על המלצה טיפולית-שיקומית בעניינו".

10. במצב הדברים המתואר לעיל נשמטת הקרקע מתחת לטענת-הליבה העומדת ביסודו של הערעור - המבוסס, רובו ככולו, על טענה "מן הצדק", שלפיה בהיות המערער "אסיר משוקם" (כטענתו), יש להימנע מכליאתו בבית האסורים בגין עבירות שבוצו על ידו עובר לשיקומו.

אכן, שיקולי שיקום הם שיקולים חשובים שעל בית המשפט להתחשב בהם עובר לגזירת דינו של הנאשם (יוער כי גם לאחר תיקון 113 לחוק העונשין ההתחשבות בשיקולים אלה נתונה לשיקול דעתו של בית המשפט, בפרט כך בבוא בית המשפט לגזור את דינו של נאשם המצוי על סף קטינות). לעיתים, במקרים יוצאים מן הכלל, מוצדק אף להעניק את הבכורה לשיקולי שיקומו של הנאשם ולהעדיף על פני שיקולים אחרים, תוך חריגה לקולא ממתחם הענישה ההולם את העבירה בנסיבותיה. כך הוא בעיקר כאשר בית המשפט משתכנע כי הנאשם השתקם ושינה את דרכו, או כי קיים סיכוי ממשי לשיקומו (ראו: סעיף 40ד לחוק העונשין, וכן: רע"פ 262/14 נאשף נ' מדינת ישראל (22.1.2014) והאסמכתאות הנזכרות שם בפסקה 10).

דא עקא, שהמערער כאן כשל במבחן האמור. הנתונים שהוצגו לפנינו מלמדים כי המערער לא השתקם, אלא חזר, לכאורה, לסורו ואף מעל באמון שנתן בו בית משפט זה, כאשר העניק לו ארכת חסד לריצוי עונש המאסר שהושת עליו עד להכרעה בערעורו. כאן המקום להעיר כי: "אין מניעה להציג בפני בית המשפט בשלב הערעור נתונים בדבר חשדות וראיות לכאורה להמשך התנהגות פלילית מצידו של המערער. מדובר במידע בעל חשיבות ניכרת, בפרט כשבמוקד ניצבת שאלת מצבו של המערער כיום ומסוגלותו להשתקם ולהתנהל באופן נורמטיבי" (ראו: ע"פ 8484/12 פלוני נ' מדינת ישראל (6.1.2014)).

במצב הדברים המתואר לעיל, ומשנמצא, למרבה הצער, כי טענותיו של המערער בדבר שיקומו המוצלח, כביכול, לא עמדו במבחן הזמן וההתפתחויות - דין הערעור להידחות בהיעדר עילה להתערבות בעונש שהושת על המערער בגדרי גזר דינו של בית המשפט קמא הנכבד.

11. במאמר מוסגר נעיר כי אין בפי המערער טענה מבוססת שלפיה העונש שהושת עליו סוטה באופן משמעותי ממדיניות הענישה המקובלת, או ממתחם העונש ההולם לעבירה בנסיבותיה. על כן אין צורך כי נדרש לסוגיה זו בגדרי הערעור דנא, ודי לנו אם נפנה בהקשר זה ל-ע"פ 285/13 מוסטפא נ' מדינת ישראל (24.10.2013) (ועיינו גם: ע"פ 6461/11 יאסין נ' מדינת ישראל (22.1.2014) והאסמכתאות הנזכרות שם, בפסקה 14).

12. סוף דבר: הערעור נדחה.

המערער יתייב, איפוא, לתחילת ריצוי עונש המאסר בפועל שהושת עליו בגזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד, ב-בימ"ר

קישון - בתאריך 23.4.2014 עד השעה 10:00, או כפי שייקבע על ידי שירות בתי הסוהר, כשברשותו תעודת זהות, או דרכון, וכן עותק מגזר דינו של בית המשפט המחוזי הנכבד ומפסק דין זה. על המבקש לתאם את הכניסה למאסר, כולל האפשרות למיין מוקדם, עם ענף אבחון ומיין של שירות בתי הסוהר, טלפונים: 08-9787377, 08-9787336.

ניתן היום, כ"ה באדר ב' התשע"ד (27.3.2014).

ש ו פ ט

ש ו פ ט

ש ו פ ט